

STRUCTURA BIOLOGICĂ.
§2.1. SECVENȚE DE AMINOACIZI:
FORME DE REPREZENTARE

Sorana D. BOLBOACĂ

Despre ...

- Informația genetică:
  - Definiție
  - Forme de prezentare
- Genomul
- Codul genetic
- Aminoacizi:
  - Definiție
  - Clasificare
  - Secvențe de aminoacizi: forme de prezentare

Informația genetică: definiție

3

- = informația codificată în materialul genetic cu care este înzestrat orice organism viu (unicelular sau pluricelular)
  - genotipul = totalitatea informației genetice dintr-un organism
  - genomul = întreaga material genetic dintr-un organism
    - Nuclear
    - Celular

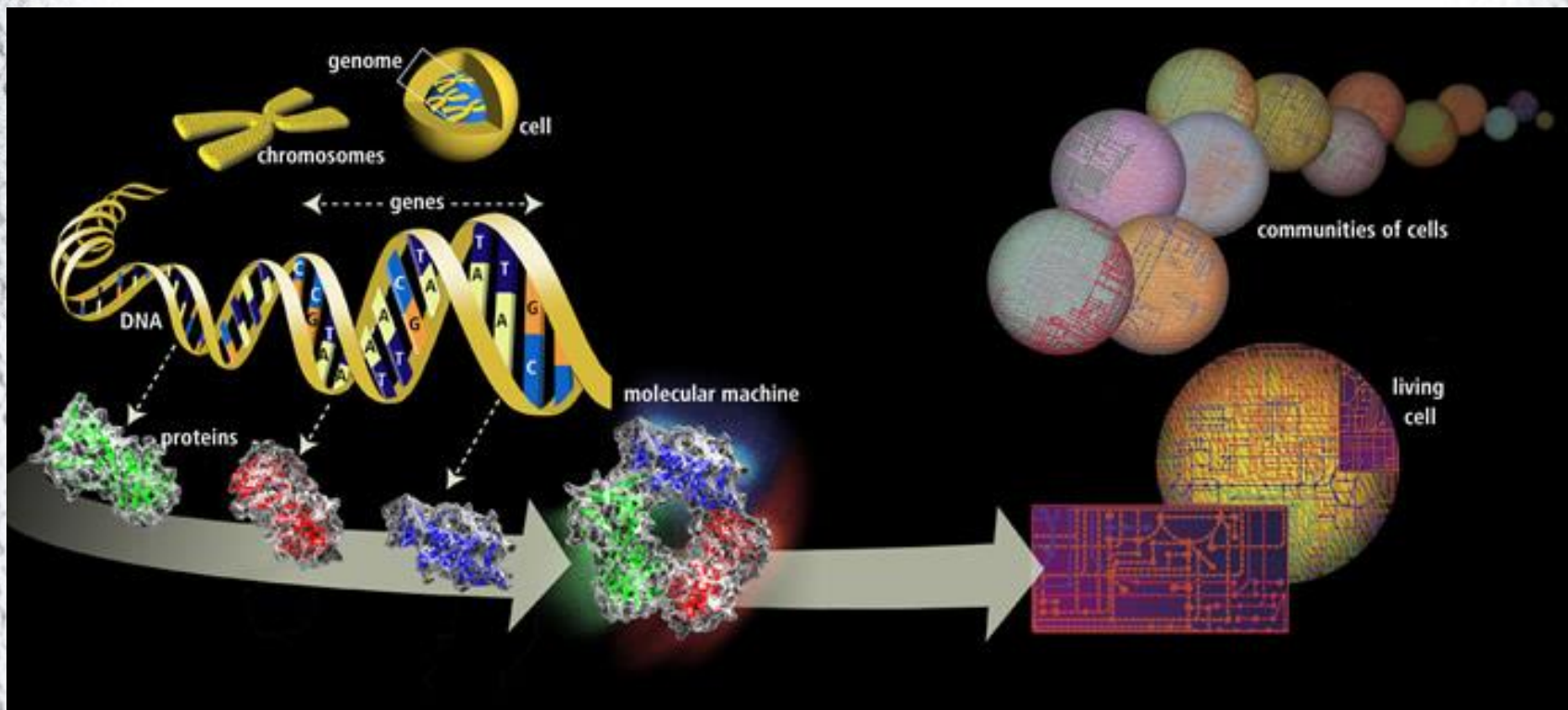
Informația genetică

- Este stocată în structura macromoleculară a ADN-ului (acidul dezoxiribonucleic), la nivelul ADN-ului nuclear (rol principal în stocarea informației genetice) și a ADN-ului extracelular.

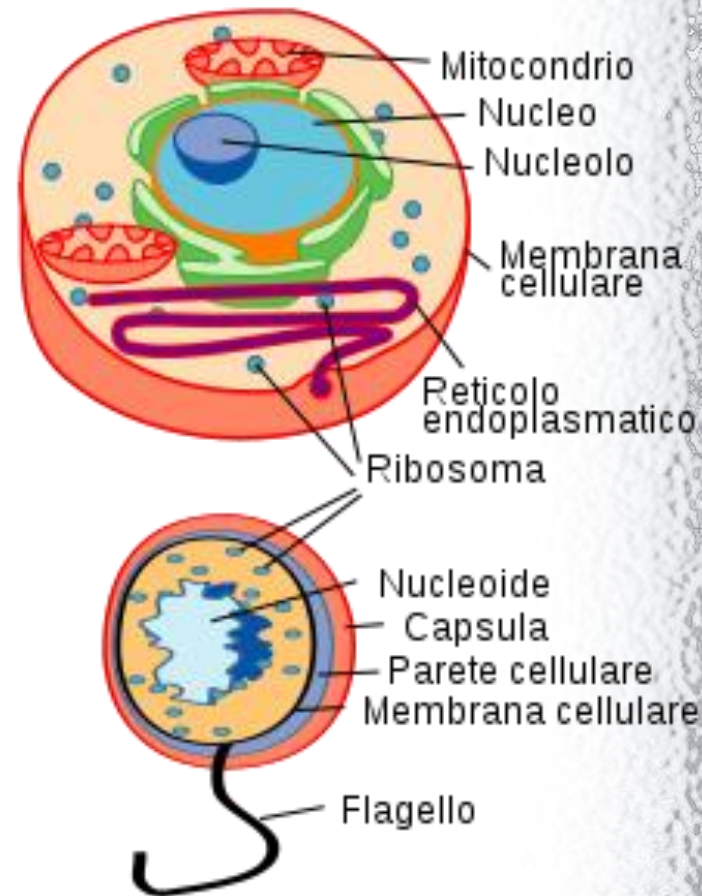
Structura genetică

Genomul: forme de prezentare

- Eucariote
  - Nuclear (prezent în nucleu)
  - Extranuclear:
    - Mitocondrial – animale
    - Cloroplastic – plante
- Procariote:
  - Cromozomal (prezent în cromozomul circular)
  - Plasmidic (prezent în plasmidă)

Cellula procariote Cellula eucariote

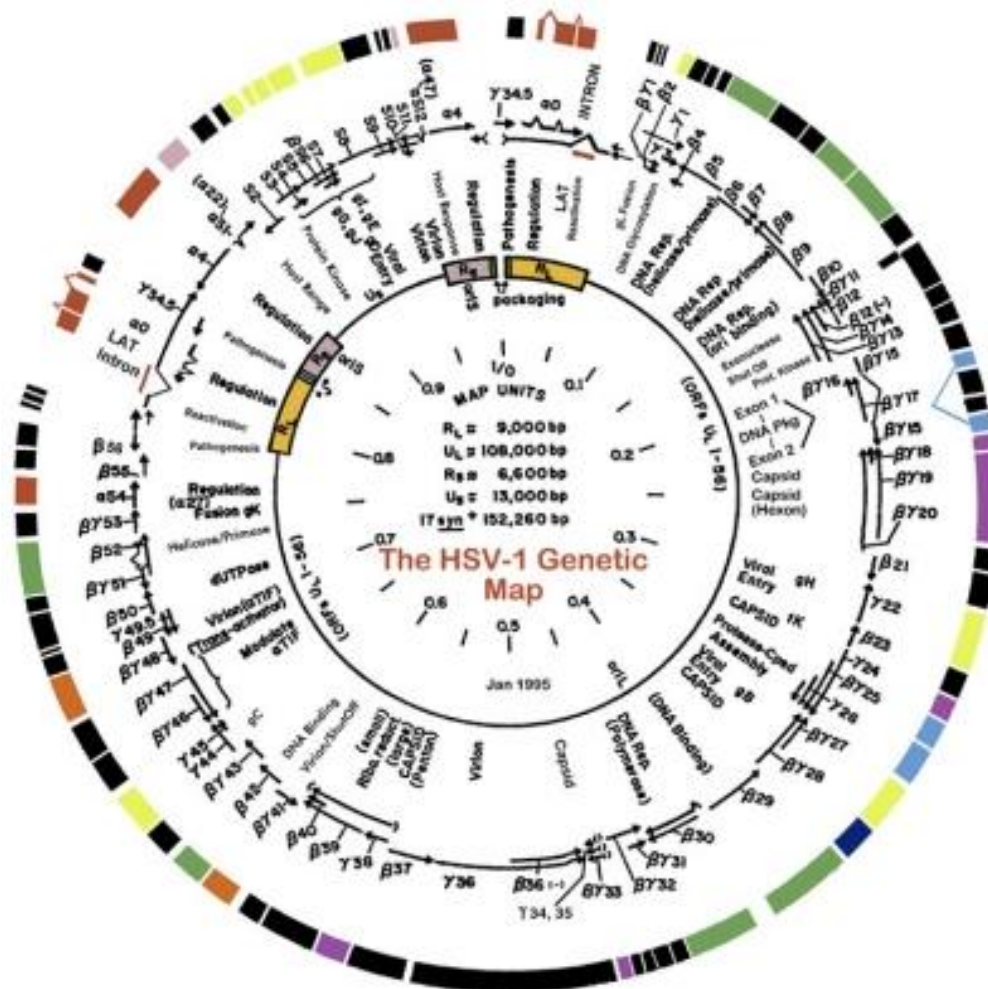
Genomul: forme de prezentare

- Virusuri
  - ADN (dezoxiribovirusuri):
    - Herpes
    - Varicelă
  - ARN (ribovirusuri):
    - Gripal
    - Mozaicului tutunului
    - HIV

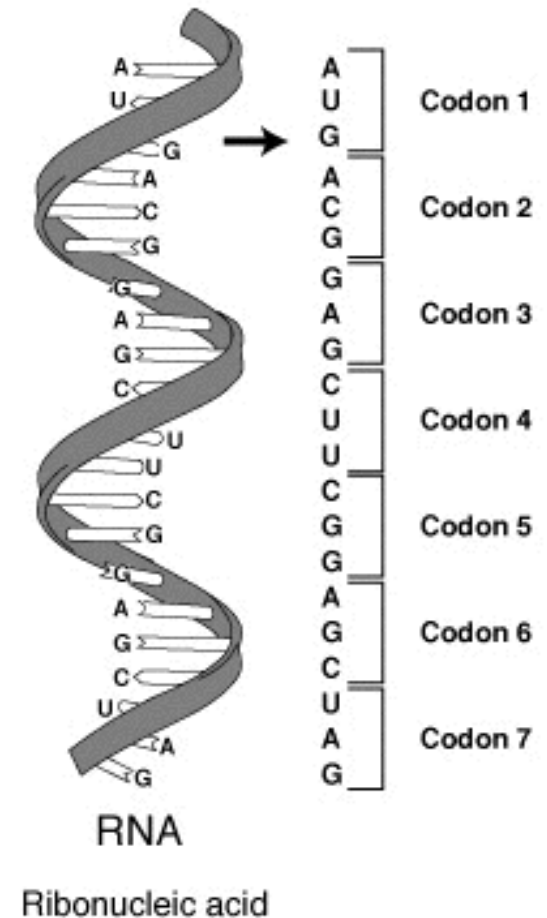
Harta genetică a virusului herpetic

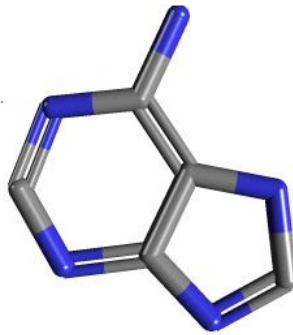
Codul genetic

- Set de reguli prin care informația din materialul genetic (ADN, ARNm) este transformată în proteine (secvențe de aminoacizi) în celulele vii.
- Codonul = secvența de trei nucleotide ale macromoleculei de acid dezoxiribonucleic care codifică un aminoacid specific
- Baze purinice:
  - A = adenina & G = guanina
- Baze pirimidinice:
  - C = citozina & T = timina (U = uracil în ARN)

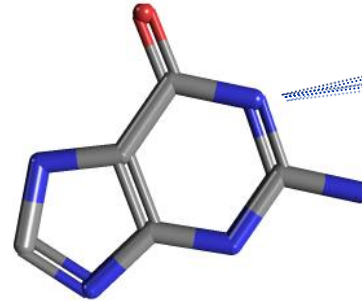

Nucleotide

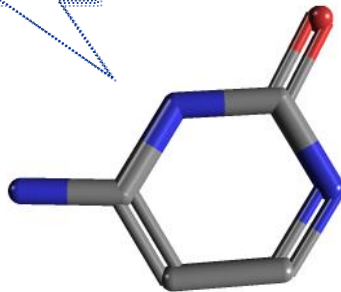
adenina

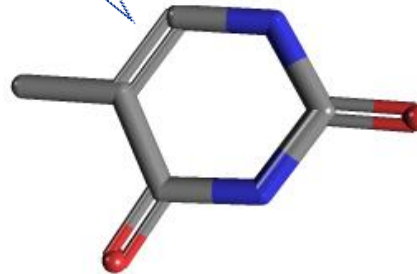
guanina

citozina

timina

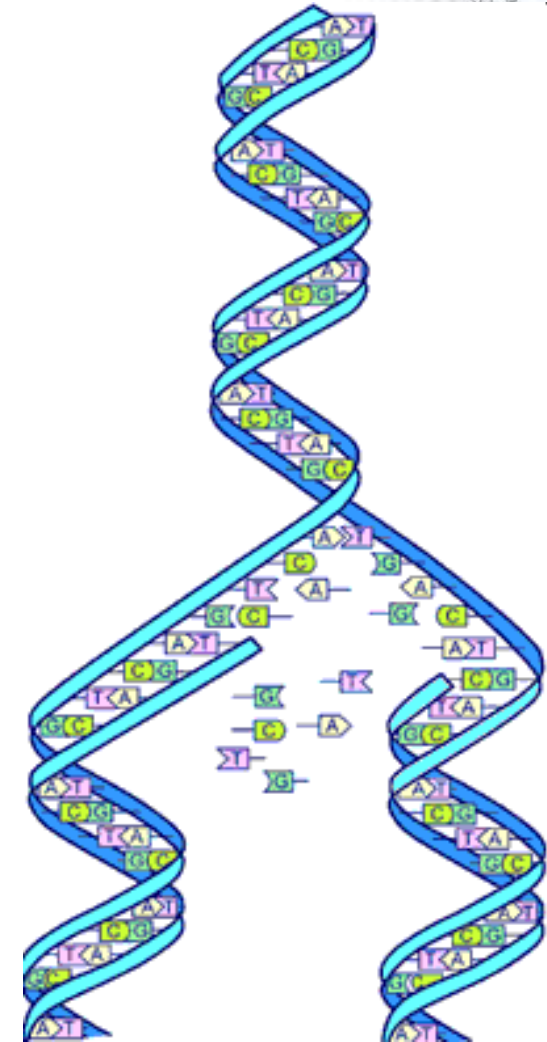
uracil

AND (1 milion de nucleotide)

11

- "rețeta" necesară sintezei de proteine
- ADN
  - gene - zone fără funcție - zone cu funcție necunoscută
  - Structură de dublu helix
  - Baze azotate care se combină într-un mod bine stabilit:
    - Adenina doar cu timina (A + T sau T + A)
    - Citozina doar cu guanina (G + C sau C + G)
    - Ordinea contează: A + T nu e identic cu T + A

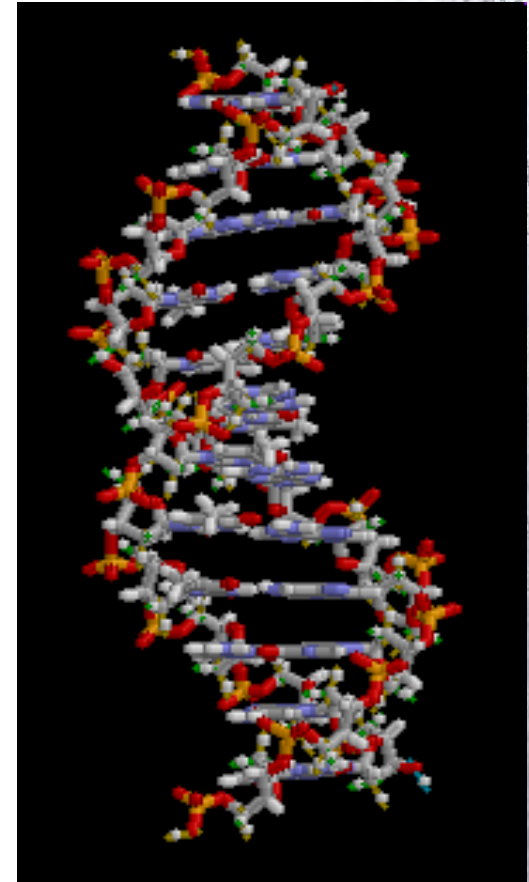

ADN

12

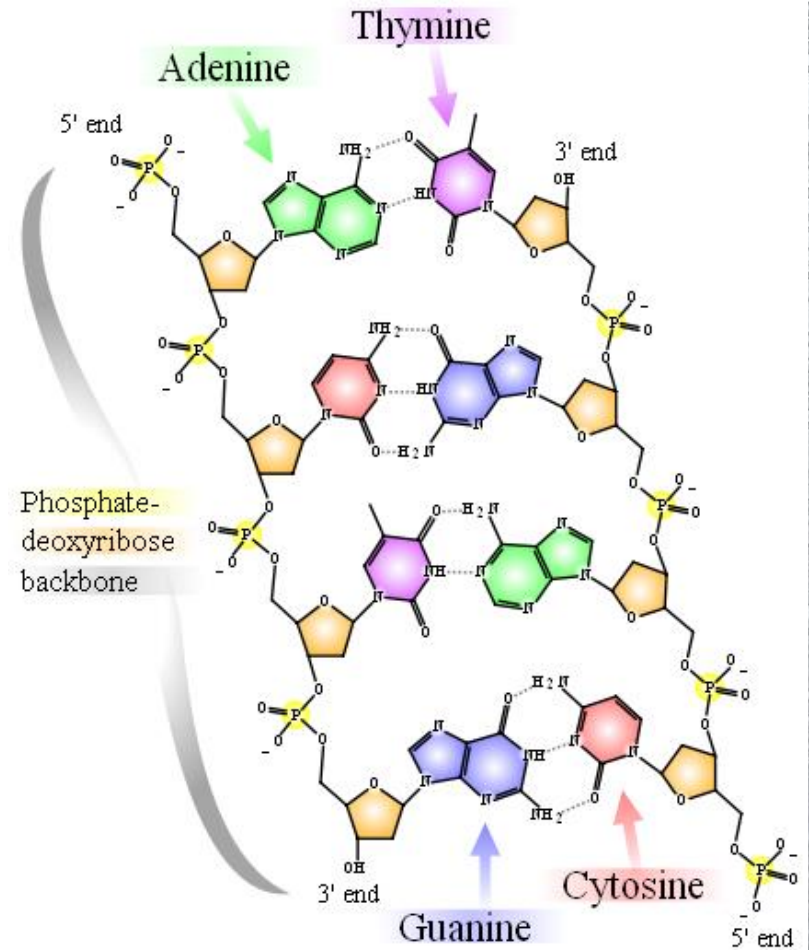
- Organizat în structuri lungi numite cromozomi
- Replicarea ADN-ului – duplicarea cromozomilor înainte de divizare
  - Nucleul celular ($\pm$ mitocondrii / cloroplast): eucariote (animale, plante, fungi)
  - Citoplasmatic: procariote (bacterii)

Structura chimică a ADN-ului

13

- James D. Watson & Francis Crick, 1953 – modelul dublu-helix al ADN-ului
- [Watson, J.D., F.H.C. Crick, (1953). A Structure for Deoxyribose Nucleic Acid. Nature 171(4356):737-738.]

Sursa: http://en.wikipedia.org/wiki/File:DNA_chemical_structure.svg [26 Octombrie 2010]

ARN (200 – 4000 nucleotide)

14

- Lanț polipeptidic unicitenar
  - bază azotată (A,U,G,U,C), riboză, și un fosfat
- Sintetizat prin proces de transcripție
- Clasificare:
  - ARN genetic – controlează ereditatea la unii viruși
  - ARN non-genetic – implicat în sinteza substanțelor proteice (ARN celular)
    - ARNm – mesager
    - ARNt – de transfer (sau solubil)
    - ARNr – ribozomal

ARNm

15

- 4 nucleotide de bază: A – G – C – U
  - Codon din trei baze
  - 64 codoni pentru cei 20 aminoacizi esențiali

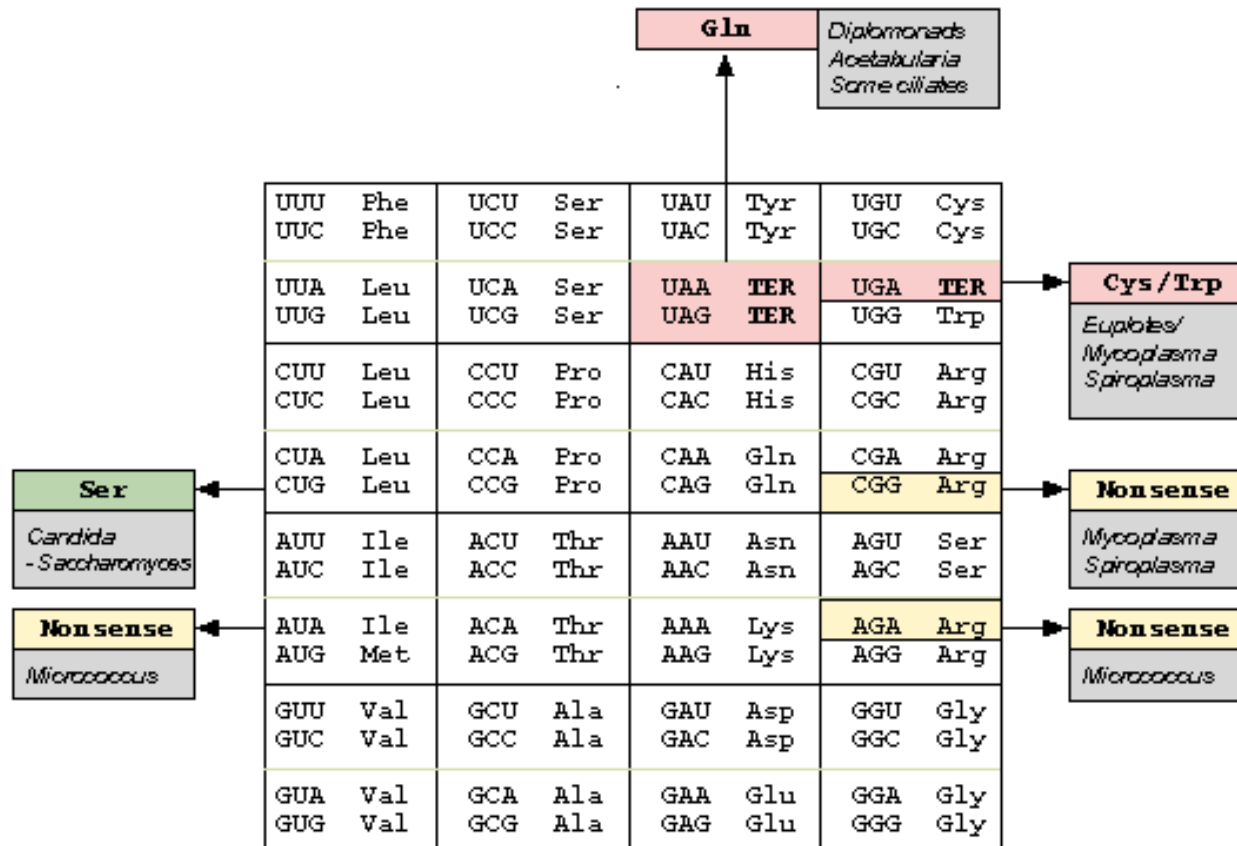
Universalitatea codului genetic

16

- 3 baze azotate (codon) codifică un aminoacid
- Citirea se face de la 5' la 3' (prima bază este cea de la 5'):
  - 5' -AUG- 3' codifică metionina
  - 5' -UCU- 3' codifică serina
  - 5' -CCA- 3' codifică prolina
- Codonul ternimal (nu codifică aminoacizi):
  - UAA – UAG – UGA: codonul de stop – sinteza de proteină se încheie
  - AUG - codon de start +/- GUC – UUG
- Cea mai frecventă excepție:
  - UGA – codifică triptofanul mitocondrial

Universalitatea codului genetic

■ Variații ale codului genetic nuclear

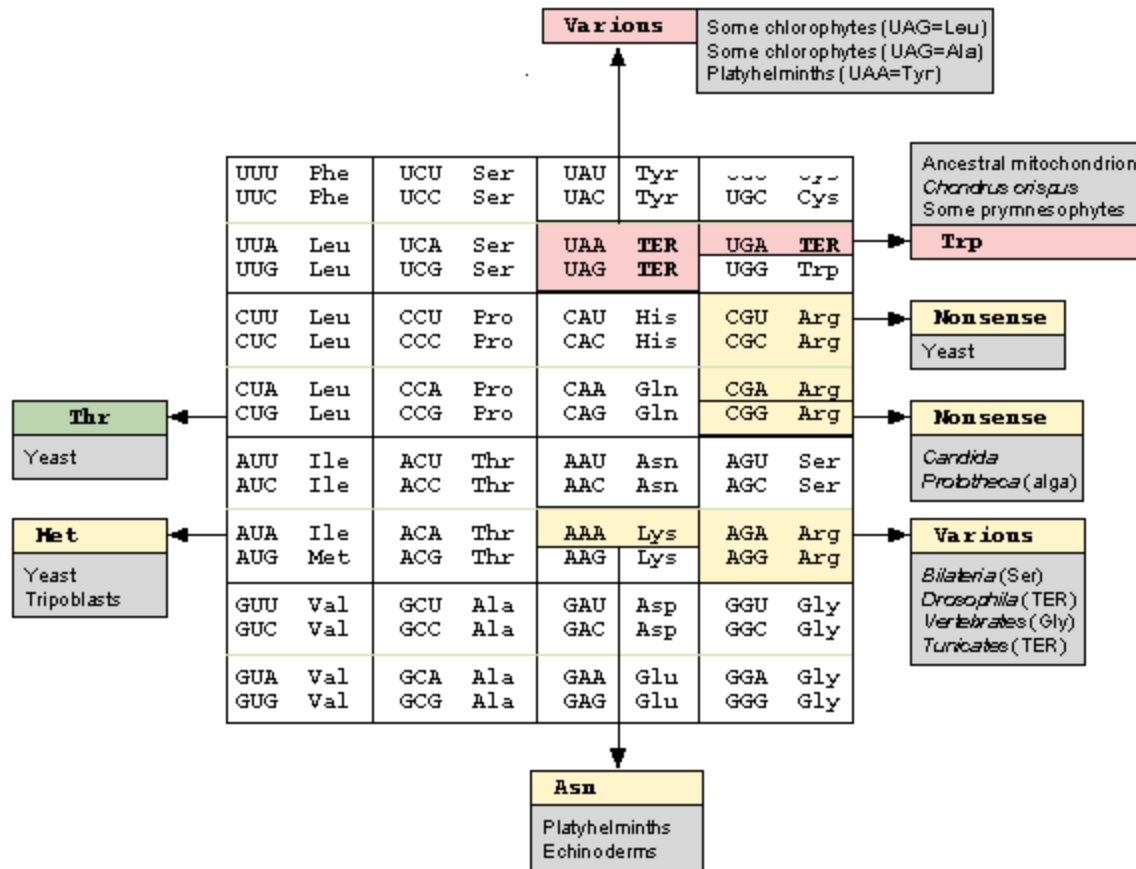

Sursa: http://www.mun.ca/biochem/courses/3107/Lectures/Topics/Genetic_code.html [26 Octombrie 2010]

Universalitatea codului genetic

■ Variații ale codului genetic mitochondrial

Sursa: http://www.mun.ca/biochem/courses/3107/Lectures/Topics/Genetic_code.html [26 Octombrie 2010]

Caracterele codului genetic

19

- Specificitate:
  - un codon specific întotdeauna va determina sinteza aceluiași aminoacid
- Universabilitate:
  - Același codon este utilizat la toate organismele vii, procarote și eucariote
- Degenerarea:
  - Fiecare codon codifică un singur aminoacid dar un aminoacid poate fi codificat de mai mulți codoni (ex. arginina are 6 codoni diferiți)

Caracterele codului genetic

		Second base					
		U	C	A	G		
First base (5' end)	U	UUU	UCU	UAU	UGU	U	
		UUC	UCC	UAC	UGC		C
		UUA	UCA	UAA Stop	UGA Stop		A
		UUG	UCG	UAG Stop	UGG Trp		G
	C	CUU	CCU	CAU	CGU	U	
		CUC	CCC	CAC	CGC		C
		CUA	CCA	CAA	CGA		A
		CUG	CCG	CAG	CGG		G
	A	AUU	ACU	AAU	AGU	U	
		AUC	ACC	AAC	AGC		C
		AUA	ACA	AAA	AGA		A
		AUG Met or start	ACG	AAG	AGG		G
	G	GUU	GCU	GAU	GGU	U	
		GUC	GCC	GAC	GGC		C
		GUA	GCA	GAA	GGA		A
		GUG	GCG	GAG	GGG		G

Sursa: <http://faculty.ksu.edu.sa/73922/Nucleotides%20and%20nucleic%20acids/genetic%20code%20and%20translation.ppt#329,3>, Slide 3 [accesată 26 Ocombrie 2010]

Caracterele codului genetic

21

Ala/A	GCU, GCC, GCA, GCG	Leu/L	UUA, UUG, CUU, CUC, CUA, CUG
Arg/R	CGU, CGC, CGA, CGG, AGA, AGG	Lys/K	AAA, AAG
Asn/N	AAU, AAC	Met/M	AUG
Asp/D	GAU, GAC	Phe/F	UUU, UUC
Cys/C	UGU, UGC	Pro/P	CCU, CCC, CCA, CCG
Gln/Q	CAA, CAG	Ser/S	UCU, UCC, UCA, UCG, AGU, AGC
Glu/E	GAA, GAG	Thr/T	ACU, ACC, ACA, ACG
Gly/G	GGU, GGC, GGA, GGG	Trp/W	UGG
His/H	CAU, CAC	Tyr/Y	UAU, UAC
Ile/I	AUU, AUC, AUA	Val/V	GUU, GUC, GUA, GUG
START	AUG	STOP	UAA, UGA, UAG

Sursa: http://en.wikipedia.org/wiki/Genetic_code [26 Octombrie 2010]

Organizarea genomului

22

- Genomul la eucariote este complex
  - Cantitatea și organizarea ADN-ului variază semnificativ între specii
- Paradoxul valorii C:
  - Cantitatea de ADN în celulele haploide ale unui organism nu este în legătură cu complexitatea evoluționară sau numărul de gene

Organizarea genomului

23

Specii	ADN (bp)	Gene
<i>Escherichia coli</i>	4.639.221	4289
<i>Saccharomyces cerevisiae</i>	14.213.386	6241
<i>Drosophila melanogaster</i>	180.000.000	18000
<i>Homo sapiens</i>	3.000.000.000	35000
<i>Muntiacus muntjak vaginalis</i>	2.521.500.000	
Lăcusta	10.000.000.000	
Salamandra	19.000.000.000	
Lungfish	140.000.000.000	
<i>Amoeba dubia</i>	670.000.000.000	

Genom de 20x mai mic decât omul și de 2x mai puține gene

Genom de 50x mai mare decât omul

Genom de 5x mai mare decât omul

Sursa: <http://en.wikipedia.org> [26 Octombrie 2010]

Cronologia secvențierii genomului

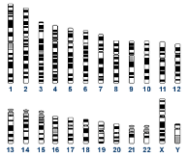
24

An	Organism	Obs	Genom (bp)	Nr. gene
1977	Bacteriophage fX174	Primul genom	5386	11
1981	Human mitochondria		16500	37
1995	<i>Haemophilus influenzae</i> Rd	Primul organism viu	1830137	~3500
1996	<i>Saccharomyces cerevisiae</i>	Primul eucariot	12086000	~6000

Cronologia secvențierii genomului

25

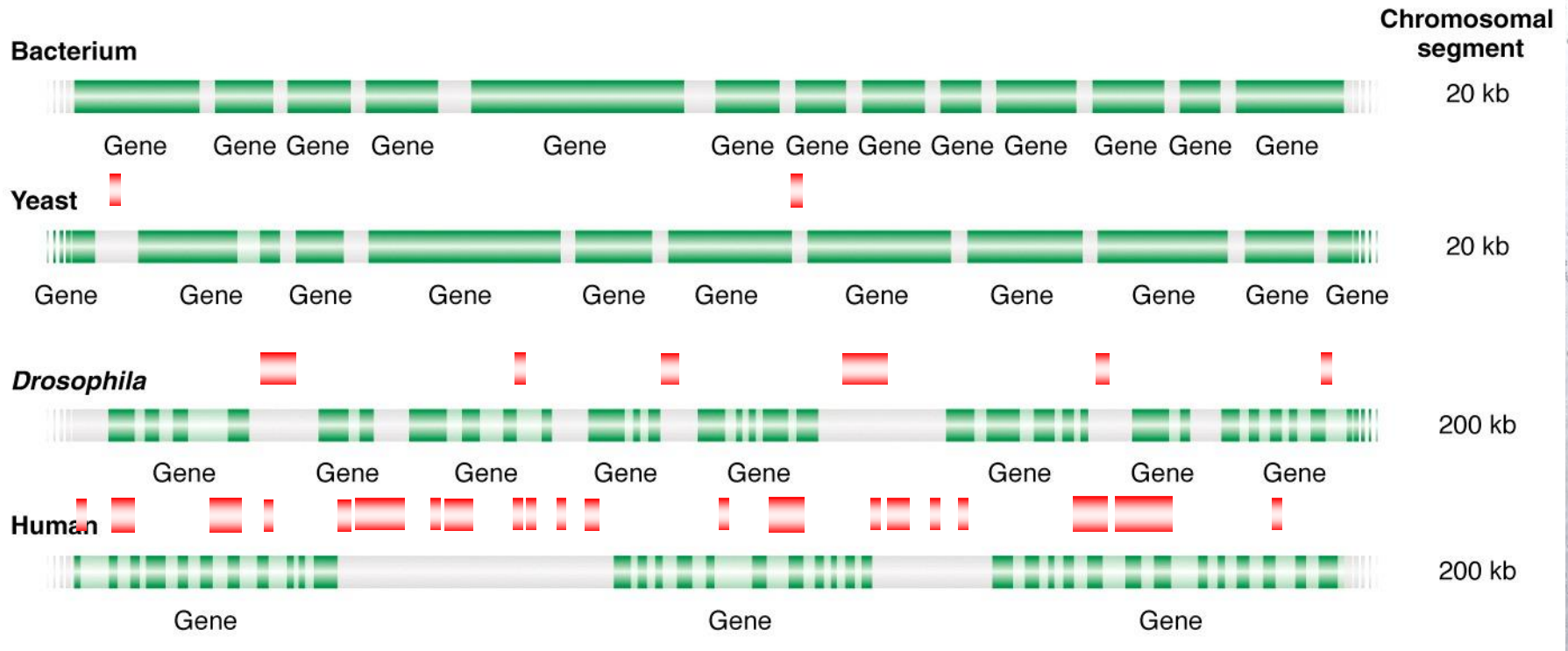
An	Organism	Obs	Genom (bp)	Nr. gene
1998	<i>Caenorhab-ditis elegans</i>	Primul organism multicelular	97000000	~19000
1999	Cromozomul uman 22	Primul cromozom	49000000	673
2000	<i>Drosophila melanogaster</i>	Prima insectă	150000000	~14000
2000	<i>Arabidopsis thaliana</i>	Prima plantă	150000000	~25000

Cronologia secvențierii genomului

26

An	Organism	Obs	Genom	Nr. gene
2001	<i>Homo sapiens</i>		3000000000 (bp)	~30000
2005	Orez		389 (Mb)	37544
2008	Porumb		2300 (Mb)	
	...			

 Transposable Element

Genomul la plante

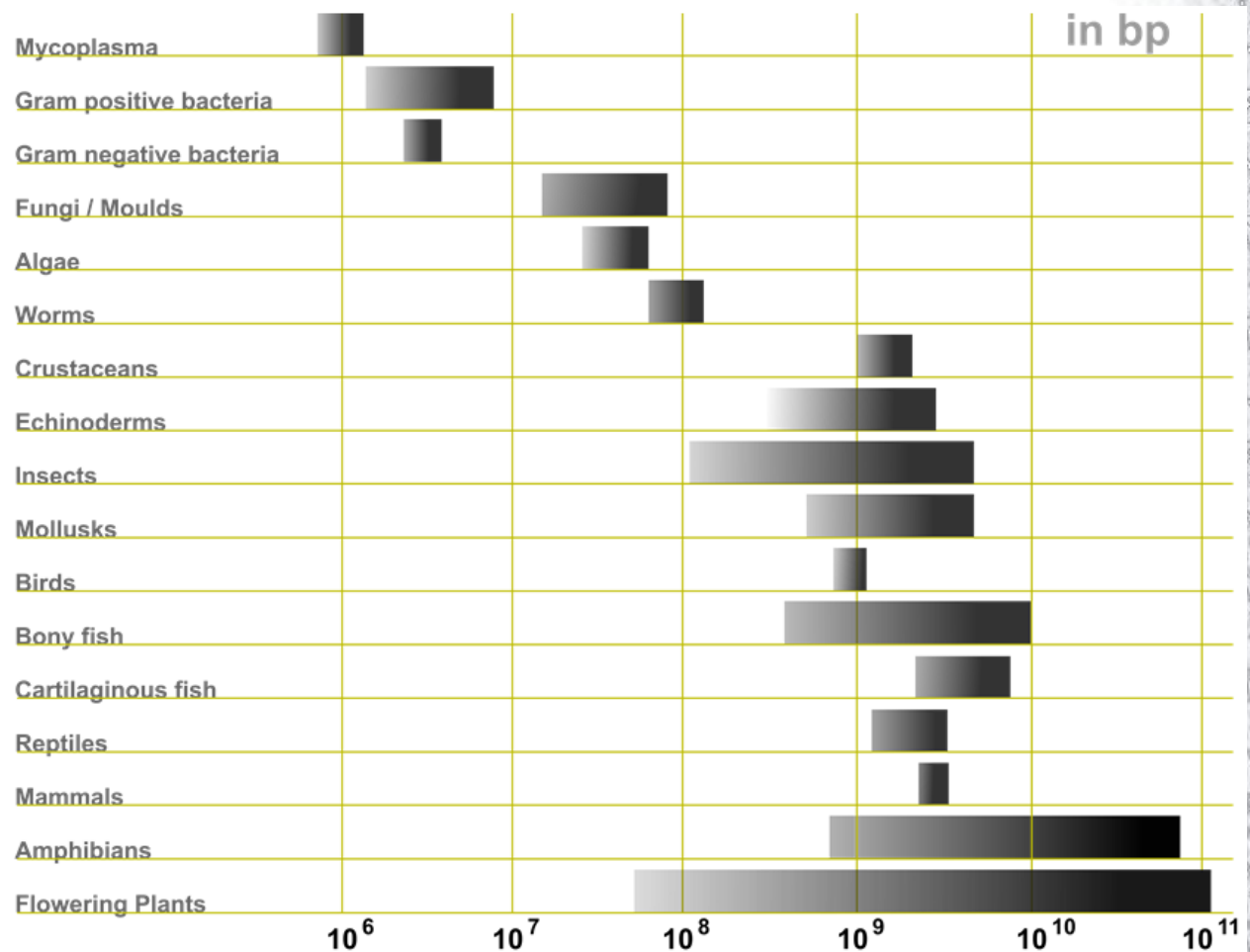

28

- Informația genetică este divizată în cromozomi
- Mărimea genomului diferă de la o specie la alta (este specie – dependentă)
- Diferența de mărime a genomului este dată în principal de numărul diferit de secvențe identice de mărimi diferite
- Genele structurale
  - Conțin informații structurale și funcționale a proteinelor
  - Pentru proteinele înrudite formează o familie de gene
  - sunt prezente în doar câteva copii, uneori existând doar o singură copie

Genomul la plante

29

Sursa: http://en.wikipedia.org/wiki/File:Genome_Sizes.png [26 Octombrie 2010]

Genomul la plante

30

Denumire	Volum (mil bp)
<i>Arabidopsis thaliana</i>	145
<i>Prunus persica</i>	363
<i>Ricinus communis</i>	323
<i>Citrus sinensis</i>	367
<i>Oryza sativa</i> spp. <i>Javanica</i>	424
<i>Petunia parodii</i>	1221
<i>Pisum sativus</i>	3947
<i>Avena sativa</i>	11315
<i>Tulipa</i> spp.	24704

Genomul plantelor: particularități

- Pot ajunge până la zeci de miliarde de perechi de baze
- Existența a numeroase forme poliploide
- Abundența ADN-ului non-sense (până la 99%) - împiedică secvențiere, cartografierea genetică
- Cunoștințe insuficiente cu privire la morfologia, genetica și cartografierea fizică a cromozomilor
- Număr mare de cromozomi mici – lungime $\leq 3 \mu\text{m}$

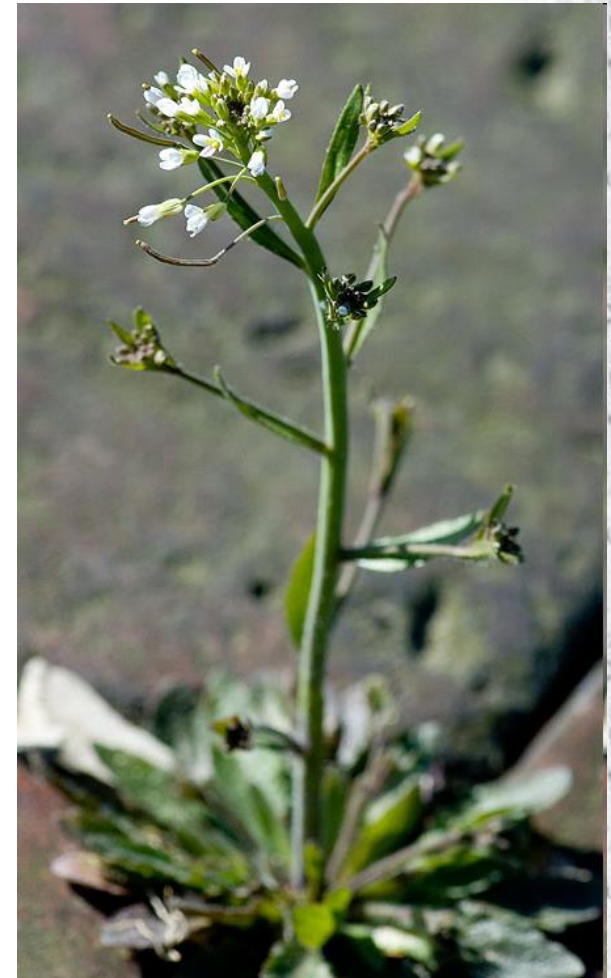
Genomul plantelor: particularități

Genom	Arabidopsis thaliana	Zea mays 	Vicia faba 	Human
Nuclear	70 mil	3900 mil	14500 mil	2800 mil
Plasmidic	0.156 mil	0.136 mil	0.120 mil	
Mitochondrial	0.370 mil	0.570 mil	0.290 mil	0.017 mil

Arabidopsis thaliana

- Cromozomi: 2×5
- Mărime: 70 Mbp
- Ciclul de viață: 6 weeks
- Conține 25.498 gene structurale aparținând la 11.000 familii
- Genele structurale sunt prezente în doar puține copii, uneori doar o singură proteină

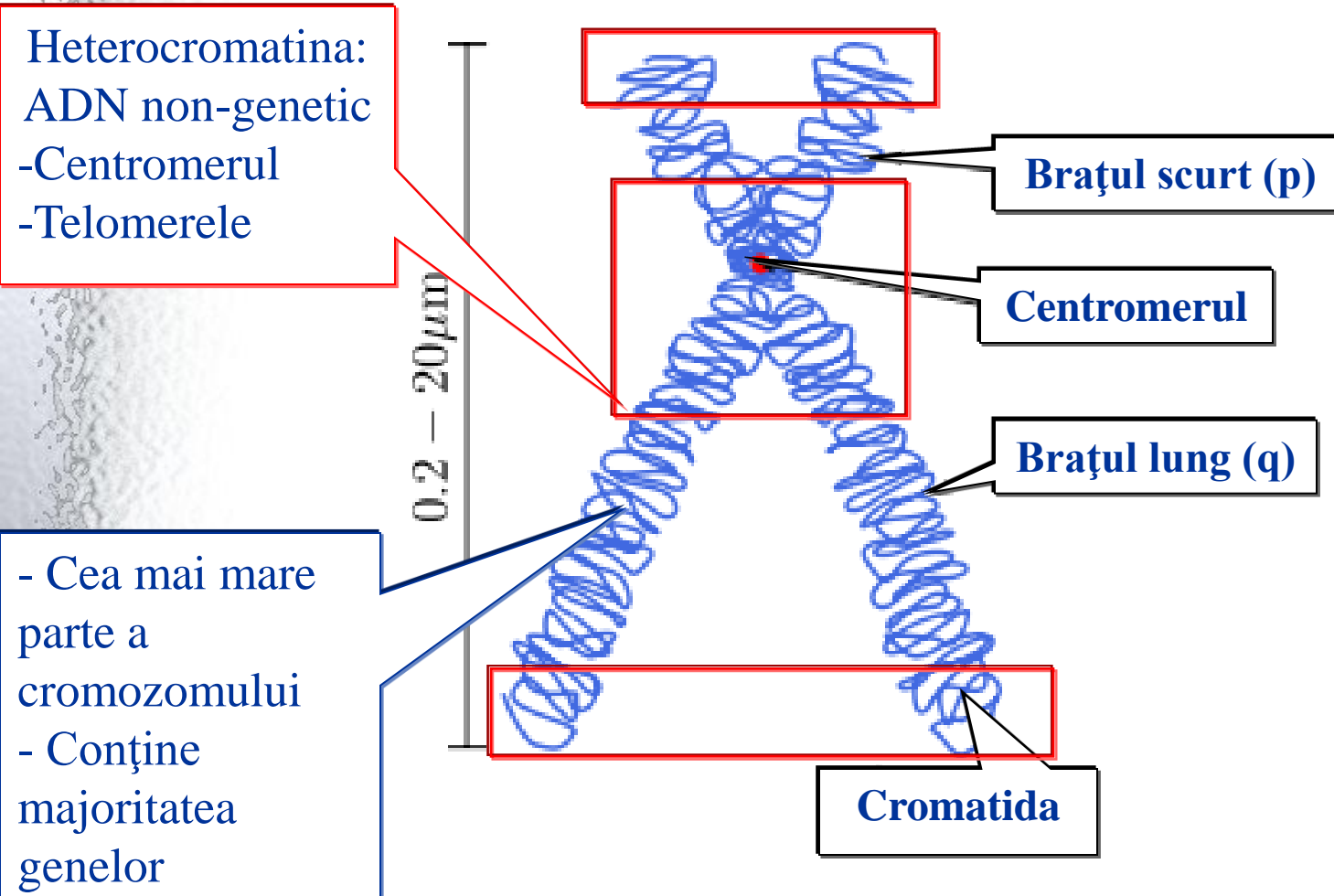

Organizarea genomului: cromozomul

- Genomul nuclear este organizat în cromozomi
- Cromozomul - o spirală de AND în jurul nucleozomului
- La metafaza (genomul este relativ inactiv) cromozomul este condensat – mai ușor de observat citologic
- Cromozomii – genomul plantei este replicat și segregă regulat în mitoză și meioză

Organizarea genomului: cromozomul

Poliploidia și numărul de cromozomi

Organism	Poliploidia	Nr. cromozomi
Porumb	Diploid (2X)	20
Roșia	Diploid (2X)	24
Arabidopsis	Diploid (2X)	10
Cartoful	Tetraploid (4X)	48
Grâu	Hexaploid (6X)	42

Organizarea genomului la plante

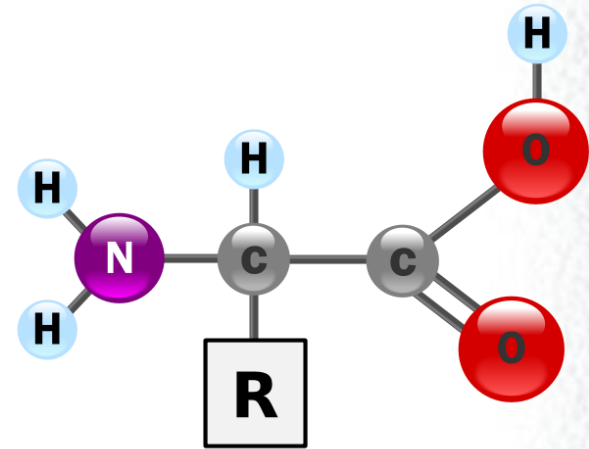

- Cele mai multe plante conțin cantități de ADN care depășesc cu mult nevoile lor de codificare și funcțiile de reglare
- Un procent foarte mic din genom codifică genele responsabile de producția de proteine

Aminoacizi: definiție

38

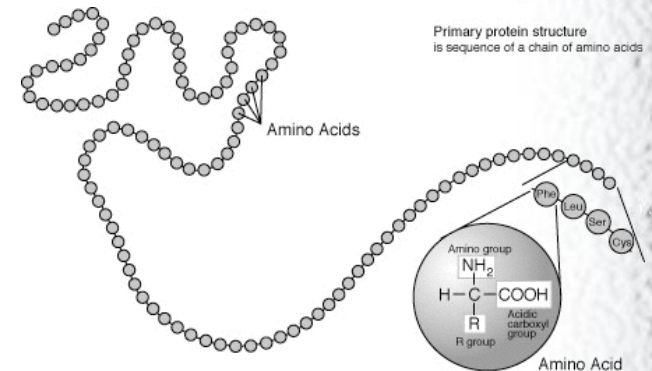

- Substanța specifică materiei vii, care se caracterizează prin prezență în aceeași moleculă a unei funcții acid și a unei funcții bazice și care intră în componența proteinelor

Amino acizi: clasificare

39

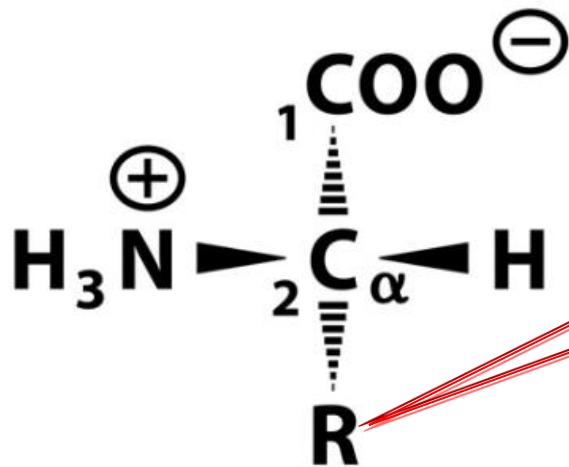
Sursa: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c1/Protein-primary-structure.png> [accesată 26 Octombrie 2010]

- Standard
  - Intră în structura proteinelor: formează lanțuri polimerice scurte (peptide) sau lungi (polipeptide sau proteine)
  - Structură: primară – secundară – terțiară – cuaternară
  - 22 aminoacizi (12 existenți în codul genetic universal)
- Non-standard: identificați în proteine ca urmare a modificărilor post-tranlaționale – esențiale pentru funcția și reglarea proteică

Aminoacizi: structura generală

- Grup carboxil
- Grup amino
- Un atom de hidrogen
- Un radical (R)

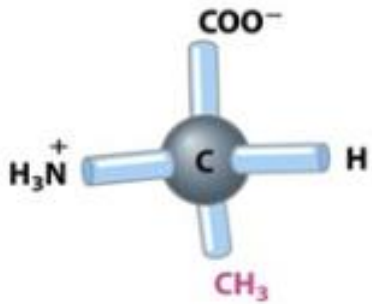
Determină:

- Polaritatea
- Încărcarea
- Acid / Bază
- Hidrofobicitatea / hidrofilitatea

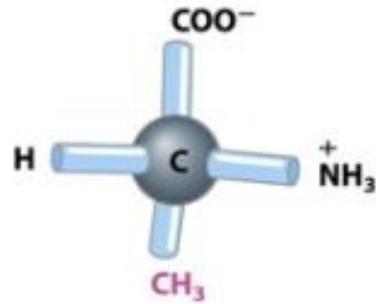
Nu se combină cu apa

Absoarbe apa în cantitate mare

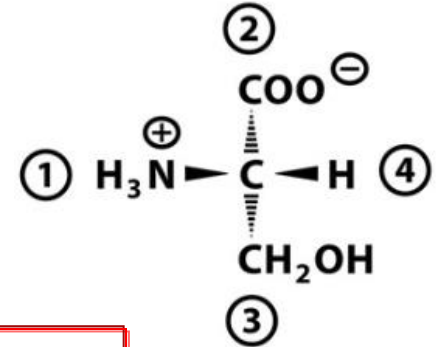
Aminoacizi: structura generală

L-Alanine

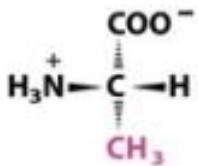

D-Alanine

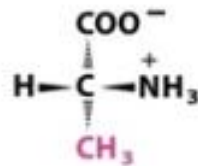

L-Serine

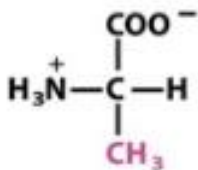
Molecule în oglindă dar nu identice (nu se pot suprapune una peste celaltă)

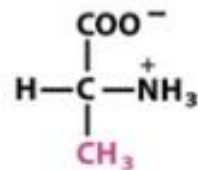
L-Alanine

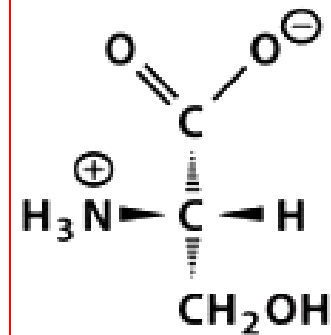
D-Alanine

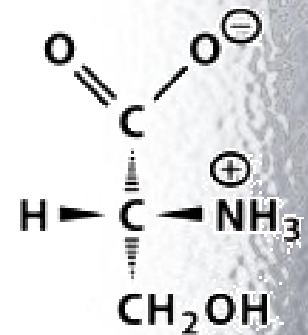
L-Alanine

D-Alanine

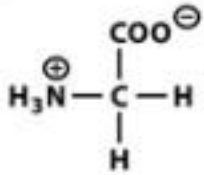
L-Serine

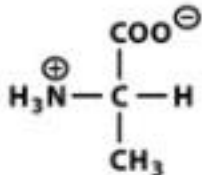
D-Serine

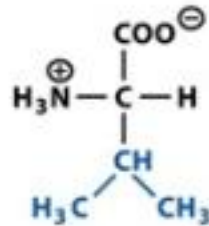
Aminoacizi: structura

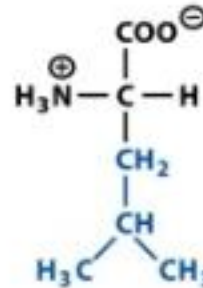
Glycine [G]
(Gly)

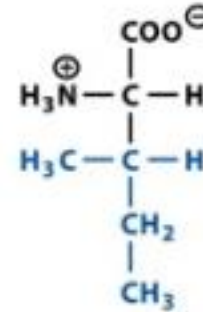
Alanine [A]
(Ala)

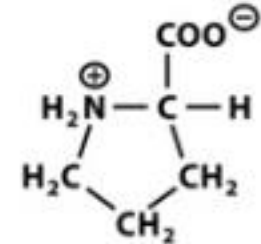
Valine [V]
(Val)

Leucine [L]
(Leu)

Isoleucine [I]
(Iso)

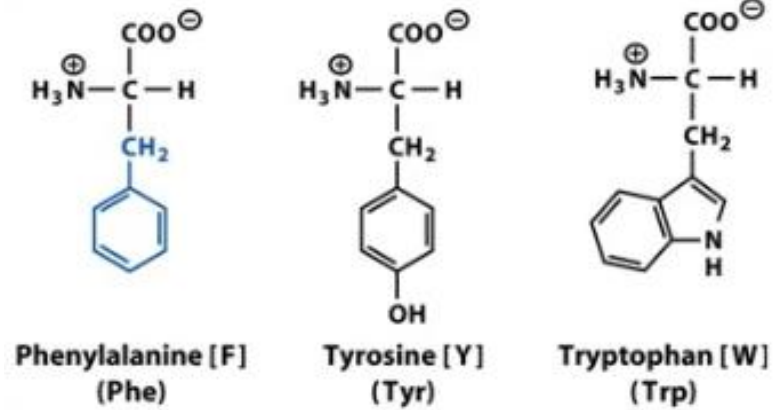

Proline [P]
(Pro)

- AA alifatici:
  - Lanțuri alchil
  - Ne-polari & neutrii
  - 6 aa (**GAVLIP**)

- Glicina
- Alanina
- Valina
- Leucina
- Isoleucina
- Prolina

Aminoacizi: structura

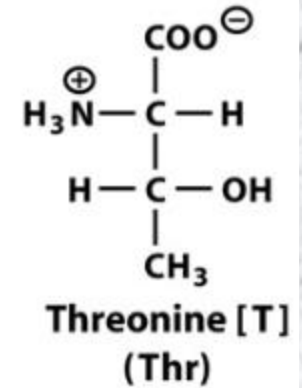
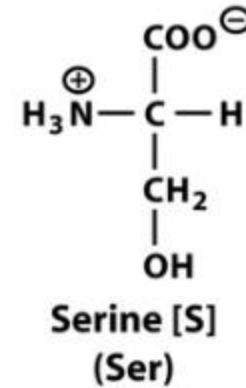

- AA aromatici

- R = benzen
- Ne-polari & neutrii
- 3 aa (**FYW**)

- **F**enilalanina
- **Y**-Tirozina
- **W**-Triptofanul

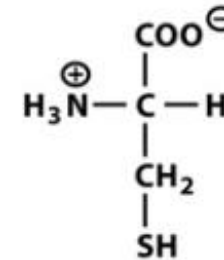
Aminoacizi: structura

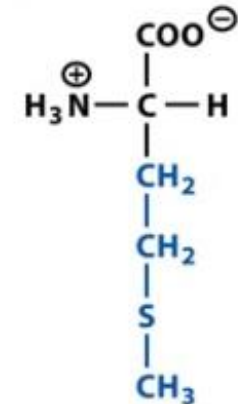
- Alcoolic AA
  - Grup hidroxil
  - Polari & neutrii
  - 2 aa (**ST**)

- **S**erina
- **T**reonină

Aminoacizi: structura

Cysteine [C]
(Cys)

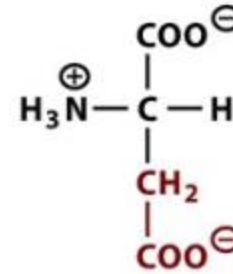
Methionine [M]
(Met)

- AA cu sulf
  - Atom de sulf
  - Slab polari & neutrii
  - 2 aa (**CM**)

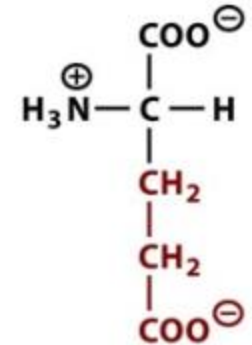
- **C**isteina
- **M**etionina

Aminoacizi: structura

Aspartate [D]
(Asp)

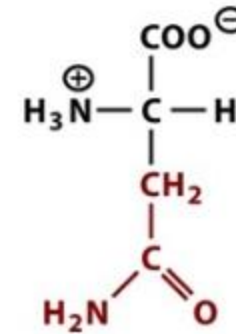

Glutamate [E]
(Glu)

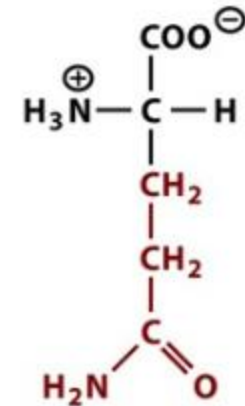
- AA acizi
  - Polari & negativi
  - 2 aa (**DE**)

- **D** - Acid aspartic (Aspartan)
- **E** - Acidul glutamic (Glutamat)

Aminoacizi: structura

Asparagine [N]
(Asn)

Glutamine [Q]
(Gln)

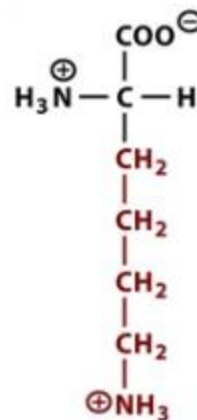
- AA amidici
  - Polari & neutrii
  - 2 aa (**NQ**)

- **N** - Asparagina
- **Q** - Glutamina

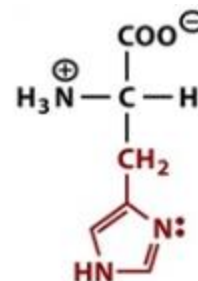
Aminoacizi: structura

■ AA bazici

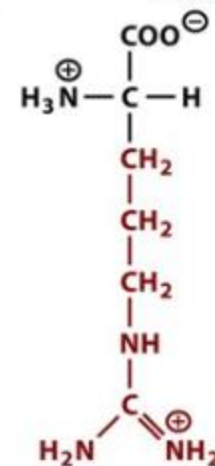
- Grup nitrogenos bazic
- Polari & pozitivi
- 2 aa (**KHR**)

Lysine [K]
(Lys)

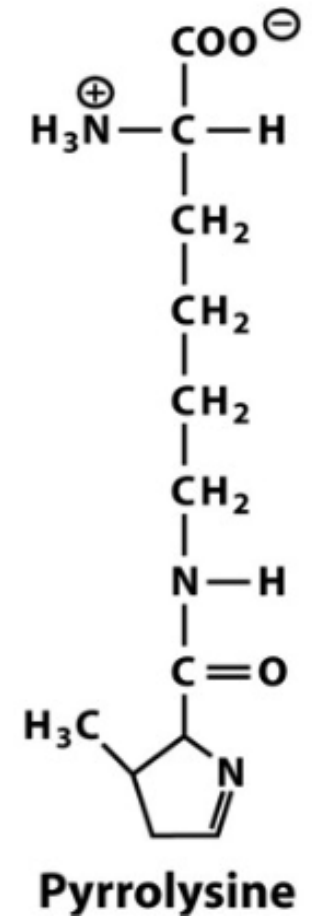
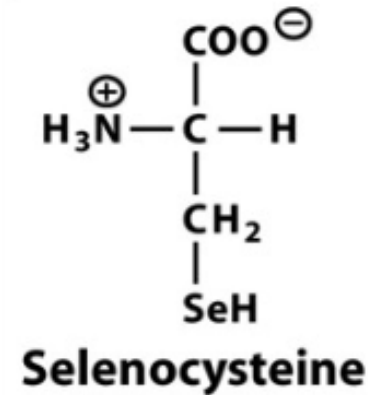
Histidine [H]
(His)

Arginine [R]
(Arg)

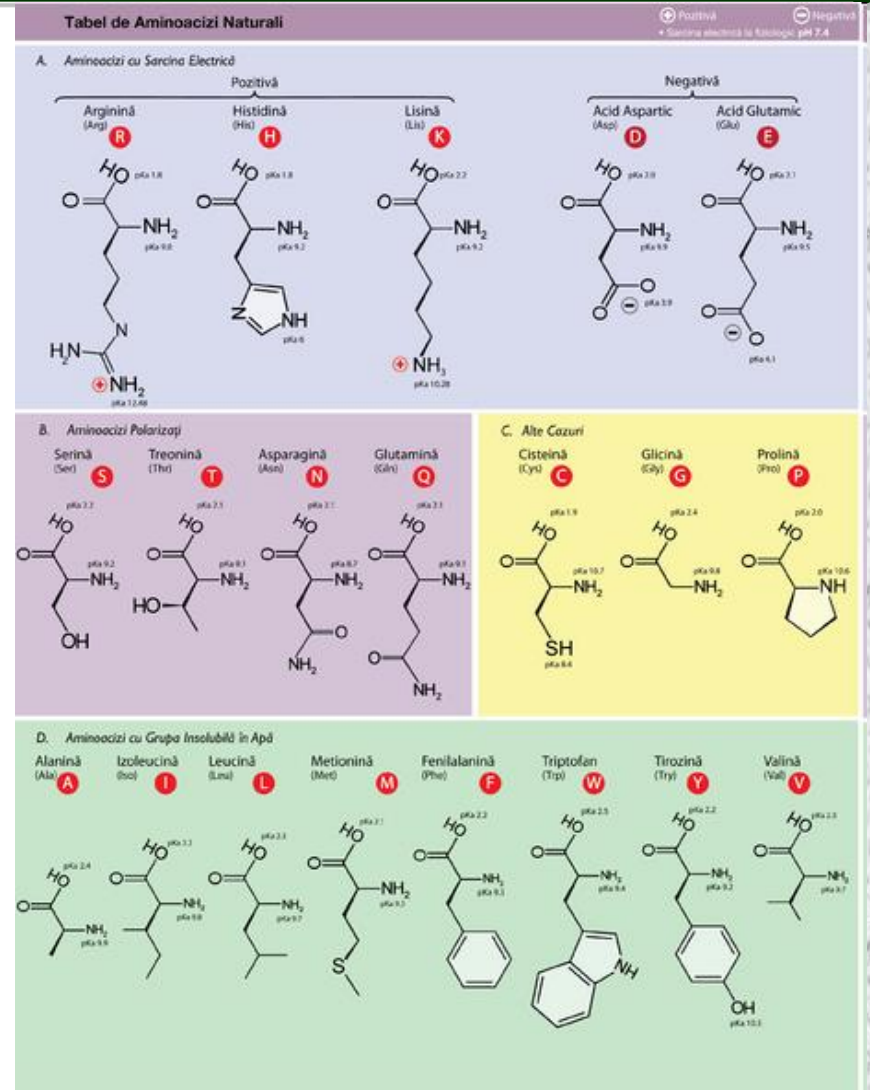
- **K** - Lizina
- **H** - Histidina
- **R** - Arginina

Aminoacizi: structura

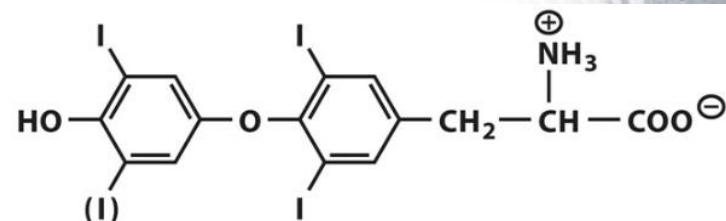
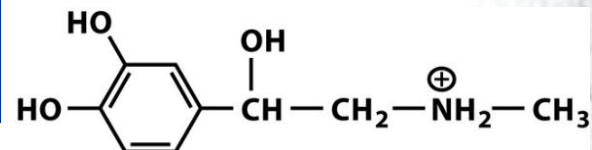
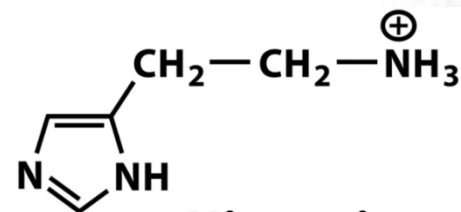
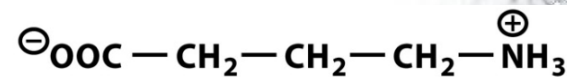

Aminoacizi: structura

Aminoacizi: compuși derivați din aa

Amino acid	Compus derivat
Glutamat	Alfa-amino butirat
Histidina	Histamina
Tirozina	Epinefrina
Tirozina	Tiroxina

aa

nonpolar polar basic acidic (stop codon)

